HET WATERBAD-IN-(HET)-WOORD

UIT DE SCHRIFT

> Opdat Hij haar zou heiligen, door haar te reinigen, door het waterbad-in-(het)-woord. Ef. 5 : 26.

In het brieffragment, waaraan we den bovenstaanden zin ontleenden, spreekt Paulus over de heerlijkheid van het huwelijk. Het kán en mág niets minder zijn dan een weerspiegeling van de unieke en innige eenheid, welke er bestaat tusschen Christus en het door Hem verloste volk, dat den naam van „kerk" draagt. En omdat het huwelijk zoo iets groots kán en mág zijn, daarom moet het dat ook wezen.

Speciaal de mannen aansprekend, bindt Paulus hun op de ziel, dat zij hun vrouwen zullen liefhebben, precies zooals Christus zijn gemeente heeft liefgehad. Dat is een ontzaglijke eisch! Want het beteekent een roeping tot dienst, waarbij men zich radicaal en altijd moet verloochenen. Jezus Christus heeft zijn gemeente immers zóó liefgehad, dat Hij zich voor haar volkomen heeft overgegeven, opdat Hij haar door haar te reinigen zou heiligen.

Met een paar woorden teekent Paulus in dezen zin heel het werk van Jezus Christus.

Christus heeft zich voor zijn gemeente overgegeven. Dat noemt Paulus eerst. Want dat is ook het éérste in Christus' werk. Dat is wat Hij opaarde voor de zijnen deed. Van zijn geboorte tot zijn begrafenis heeft onze Heiland immers maar één ding gedaan. Hij heeft zich zonder onderbreken, en met alles wat Hij was en had, ten behoeve van zijn volk, overgegeven. Overgegeven aan vernedering, hoon, lijden, dood, eeuwige verdoemenis. Dat was het eerste dat Jezus Christus voor de verlossing van zijn volk moest doen. Dat was het fundament voor zijn verderen arbeid. Dat was het mogelijk maken van wat Hij in tweeder instantie voor de zijnen tot stand wilde brengen.

En dát tweede werk van den Christus noemt Paulus hier ook. Het is dat wat Christus ook thans nog met en in de zijnen verricht. Het is het heiligen-door-reinigen. Het door middel van reinigen heiligen van zijn kerk.

Met deze woorden typeert Paulus de volkomen verlossing, welke Christus aan zijn volk schenkt.

Paulus noemt die op deze plaats kort en krachtig een heiligen. Dat wil zeggen: ze is een losrukken van Gods volk uit de strikken, de omknelling van zonde, wereld en satan, om het geheel en al over te geven en toe te wijden aan God. Het is een afzonderen van al de zijnen uit de menschheid die ondergaat, om ze over te dragen in Gods eeuwig koninkrijk. En deze heiliging, zoo verzekert Paulus tegelijk, volbrengt Christus door zijn gemeente te reinigen. Dat wil zeggen: door uit haar weg te doen, uit haar weg te wasschen, met zijn bloed, al haar zonde, haar zondeschuld en zonde-vuilheid.

Maar Paulus vertelt hier niet alleen wat Christus aan en in zijn kerk doet — hij zegt ons ook nadrukkelijk hoe onze Heiland dat werk tot stand brengt. We lezen immers, dat Christus zijn gemeente door reiniging heiligt, door het waterbad-in-(het)-woord.

Wat Paulus met deze woorden bedoelt is zonder meer duidelijk. Zelfs een kind zal onmiddellijk verstaan, dat de apostel hier over den doop spreekt. Wat kan het waterbad-in-(het)-woord anders zijn dan dat?

We willen in het kort nagaan wat Paulus hier omtrent den doop aan de kerk in Gods Naam verkondigt.

⁂

Het eerste wat ons bij de lezing van deze woorden moet opvallen is dit, dat Paulus uitdrukkelijk verklaart, dat bij den doop Christus de handelende Persoon is. Hij alleen. Hij uitsluitend. Het is immers Christus, Die de gemeente door het waterbad heiligt.

Dit feit heeft belangrijke consequenties.

Vooreerst vloeit hieruit voort, dat we van den bedienaar van den doop zullen afzien. Als Christus de eigenlijke, de feitelijke Dooper is, wat doet het er dan toe, door wien Hij den doop geeft. Ten opzichte van zoo'n uitdeeler van den doop zijn slechts drie dingen van belang. Vooreerst, dat de man die doopt, van Christus daartoe opdracht kreeg. Dan, dat hij het zóó doet, als Christus het voorschreef. En ten slotte, dat hij den doop alleen aan die menschen bedient, welke Christus daarvoor aanwees. Als het met deze drie dingen in orde is, is het volmaakt onverschillig door wiens dienst wij den doop ontvangen. Zelfs al is zoo'n dooper een slecht mensch, ja, een ongeloovige, dan heeft dat op den door hem bedienden doop niet den minsten invloed! Maakt het soms iets uit door welken postbode ons een brief wordt gebracht? Als de brief maar echt is en bij den juisten geadresseerde wordt gebracht is alles in orde!

Maar niet alleen zullen we geen bizondere waarde aan den menschelijken dooper toekennen — we zullen evenmin iets bizonders zoeken in het middel waarvan Christus zich bij den doop bedient. Dat middel, dat „element", is water. En daar „zit" nu niets bizonders in. Het wordt uit den grond gepompt of men vangt het op uit een kraan en het blijft precies wat het was. Na gebruik kan men het weggooien. Het was en is en blijft doodgewoon water, dat de onreinheid van onze zielen nooit kan wegwasschen. Er is geen bizondere kracht Gods in. En we zullen daarom moeten zorgen, dat we er ook niets buitengewoons in zoeken. Want dan maken we van dat „element" een afgod.

Men moet er zich voor wachten, schrijft Calvijn, dat men niet óf aan het teeken, óf aan den dienaar toeschrijft wat uitsluitend en alleen aan God toekomt. Dat wil zeggen: men moet den bedienaar van den doop niet voor den bewerker van de afwassching aanzien en men moet het water niet beschouwen als datgene, wat de ziel van haar onreinheden reinigt [1]). Men moet er zich ook voor hoeden, dat men, al is het ook maar voor een klein beetje, zijn vertrouwen op het element of op een mensch stelt. Want dit is ten slotte het ware en juiste gebruik van het sacrament, dat het direct naar Christus leidt en in Hem plaatst [2]).

⁂

Zoo is dus Jezus Christus de eenig Handelende in en met den doop. Hij doet alles, Hij geeft alles. Hij doet en geeft alles alléén.

Maar dat neemt niet weg en heft niet op, dat de Heere Christus wat Hij doet en geeft ten slotte toch ook door den doop wil doen en geven. Die doop is zijn orgaan, zijn instrument. En Hij heeft ons daaraan gebonden. Wij moeten Hem en zijn gaven dáárin zoeken en we zullen ze daarin ook ontvangen! Wie den doop veracht, veracht Hem en zal zich de eeuwige zaligheid zien ontgaan.

Op welke wijze nu de doop Christus' instrument kan zijn en ook inderdaad is, zegt Paulus kort en massief als hij den doop het waterbad-in-(het)-woord noemt.

Zeker, de doop is ook water, of liever: een waterbad. Maar het is een waterbad-in-(het)-woord. Of, zooals er eigenlijk nog pittiger en krachtiger staat: een waterbad-in-woord. Dat wil zeggen: de doop is een waterbad, maar dan zóó, dat daarbij het woord Gods het één en het al is. Het woord is a.h.w. het element waarin dat waterbad zich bevindt, waardoor het wordt omgeven, waaraan het zijn beteekenis, kracht en werking ontleent. Wanneer het woord wordt weggenomen, vergaat alle kracht van den doop — en ook van het avondmaal. Want deze sacramenten zijn niets anders dan zegels van het woord [3]). Zonder woord zijn ze hol, leeg, ijdel. Wanneer de menschen bij de sacramenten op iets anders dan het woord zien komt daar alleen iets ongegronds en onzuivers, ja de eene na de andere razernij uit voort! [4]).

Maar mét het woord, in het woord, door het woord, kortom als verzegeld woord van God — speciaal als verzegeld beloftewoord des HEEREN — is de doop inderdaad en ten volle een orgaan, een instrument van Jezus Christus. Als verzegeld beloftewoord geeft God het als een waarachtig onderpand van de heiligmaking, waarover Paulus sprak. God geeft dien doop als een betuiging van onze afwassching. Maar het is tegelijk een betuiging, waardoor God tegelijk ook tot stand brengt wat Hij afbeeldt [5]). Zoo, als verzegeld beloftewoord, is de waarheid van den doop — de heiliging die bewerkt werd door Christus' zelfovergave — aan den doop verbonden. Of, wat hetzelfde is: de doop biedt die heiliging aan. Als het met den doop zóó niet stond, dan zou het zeer ongepast zijn dat Paulus den doop een zielebad noemt [6]). Maar nu, nu de doop inderdaad is en geeft de afwassching der zonde en de vernieuwing des levens, of anders gezegd: de heiliging-door-reiniging, nu is deze naam schoon en goed.

⁂

Zie, dit alles is de doop.
De doop is een waterbad-in-woord.
De doop is een zielebad.
De doop is een verzegelde belofte.
De doop is een instrument van Jezus Christus, waardoor Hij de vergeving der zonden en de vernieuwing des levens schenkt.

Zeker, dat wat de doop is en geeft kan alleen en zal ook alleen door den geloovige in het geloof worden ontvangen. Een ongeloovige houdt ten slotte niets dan ijdele teekenen over! En hij vergrijpt zich door zijn ongeloof aan het lichaam en bloed van Christus, dat ook naar hem in den doop werd toegedragen èn aangeboden.

Maar dit goddelooze doen der ongeloovigen verandert aan den aard, de natuur, het wezen, de kracht van den hun bedienden doop niets.

De doop was, is en blijft, altijd en voor ieder: het waterbad-in-(het)-woord, waardoor Christus de door zijn zelfovergave verworven heiliging van de zijnen aan ons toont, voorhoudt, aanbiedt en geeft.

C. V.

---

1) Cavendum ne, quod unius Dei est, vel ad signum, vel ad ministrum transferatur: hoc est, ut minister censeatur ablutionis autor, ut aqua putetur animae sordes purgare.

2) Cavendum ne ulla fiduciae nostrae portio vel in elemento, vel in homine haereat. Quando hic demum verus ac rectus sacramenti usus est, recta nos ad Christum manu ducere, et in ipso sistere.

3) Nam verbo sublato, perit tota vis sacramentorum.

4) Ubi alio respicimus quam ad verbum, nihil sani, nihil puri: sed alia ex aliis delíria nascuntur.

5) Nobis ablutionem nostram testatur Deus, et simul efficit quod figurat.

6) Nisi enim conjuncta esset rei veritas, aut exhibitio, quod idem est: impropria haec loquutio esset, baptismus est lavacrum animae.

---

geestelijk concentratiepunt van volk en staat doen aanvaarden. Door het aanstellen van goede onderwijzers werd de school dienstbaar gemaakt aan de opvoeding in de gereformeerde religie. Door de diaconie werden de armen in aanraking gebracht met de gereformeerde Kerken, en door de eischen, die aan de regeeringspersonen werden gesteld, werden ook de hoogere standen voor de gereformeerde belijdenis geinteresseerd [46]).

De Kerk van de reformatie was er dus wel op ingesteld om de taak over te nemen, die de R. Katholieke Kerk zooveel eeuwen had trachten te vervullen.

Nu merkt men op, dat er van het begin af een verschil was tusschen Calvijn en Luther. Toch behoefde daarin niet de kiem der verdeeldheid te liggen. Calvijn zag in verschillende opzichten de consequenties der hervorming scherper dan Luther, maar bleef zeer verdraagzaam tegenover hem, ook als Luther's onstuimigheid wel eens in onverdiend schelden oversloeg [47]). Tegenstellingen begonnen eerst te ontstaan met de volgelingen van Luther, die niet altijd vrij waren van een zekere halfslachtigheid. De Lutherschen in de Nederlanden hebben b.v. de consequente, recht op het doel afgaande politiek der Calvinisten tegenover Philips II meermalen afgekeurd [48]). Toch hadden deze verschillen opgelost kunnen worden; als men die ook in later tijd maar met christelijke liefde was blijven onderzoeken, en niet had laten rusten.

DR A. J. VERBRUGH.

---

46) **P. Geyl,** Eenheid en Tweeheid in de Nederlanden, Lochem, 1946, 177.

47) **W. de Zwart,** Calvijn in het licht van zijn brieven, Kampen, 1938, 86.

48) **H. A. Enno van Gelder,** Vrijheid en Onvrijheid in de Republiek, I, Haarlem, 1947, 98.

VOORLOOPIG SLOTWOORD (Inzake „Amerika")

KERKELIJK LEVEN

(RECTIFICATIE VOORAF: In ons nummer van verleden week is, doordat bij de correctie een verkeerde regel in het zetsel ingeschoven is, een passage zoo goed als onleesbaar geworden. We hebben het oog op bl. 171, kolom 1, tweede helft, de passage, die begint met: „De één concludeert" .... en dan vijf regels verder, tot en met het woord „beloofd". Het stond er aanvankelijk zóó:

De één concludeert: God is waarachtig: Hij heeft dus eigenlijk (aan den verworpen N.N.) niets beloofd.

De ánder concludeert: God is waarachtig: Hij heeft dus eigenlijk (en dát raakt dan álle gedoopten) niets zonder dreiging beloofd.

Nu zal de bedoeling wel duidelijk zijn.

Nu we toch aan het rectificeeren zijn: de lezers van deze reeks hebben, hoop ik, goede nota genomen van de „aanvulling" op bl. 172, kolom 1: daar wordt een volzin alsnog opgenomen, die had moeten staan in den hier afgedrukten brief van onze deputaten aan die der Prot. Ref. Churches doch die bij het overtypen van den brief verloren ging. Daarin wordt verwezen naar hun eigen uitspraak: „dogmatische verschillen, die er mogelijk tusschen u en ons bestaan, zijn geen confessioneele verschillen". Deze zin moet erbij gelezen worden, omdat zóó pas duidelijk wordt, waarom de brief van onze deputaten sprak van zooiets als een „kopernikaansche wending". Dit in de aanvulling alsnog geciteerde zinnetje is volkomen juist, en nuchter, en getuigt van zuivere situatieteekening. Het is het zinnetje der verstandigen, die niet in de fuik geloopen zijn, waarin in 1944 een verdwaasde synode gezwommen is, tot haar en veler verderf. En we hopen, dat het gezonde verstand eenmaal zal wederkeeren, om te erkennen, dat men bij zúlke inzichten alleen maar wint, en de kerkelijke eenheid, dat groote goed, niet helpt verscheuren, zooals in 1944 geschied is in Nederland, en hier en daar ook al gebeurd is in Amerika—Canada.

Tot zoover dit inleidend woord ter rectificatie. K. S.).

We komen, de lezer heeft het al begrepen, tot ons voorloopig slot. „Voorloopig", — want je moet zoo goed als nooit zeggen: ik praat geen woord meer erover. Dat is gevaarlijk, en niet altijd in het belang van degenen, aan wie je, door te schrijven, een broederdienst bewijzen wilt. Wie niet begrepen heeft, dát het om zóó'n dienst hier tenslotte ons gegaan is, die begrijpt van ons bedoelen een bitter klein beetje.

Maar toch maar een „slót", dacht ik, voorshands.

Ik geef toe, dat dit een afwijking van mijn program is. Er is in de Korte Verklaring nog wel wat, dat mij de moeite van opzettelijke bespreking waard schijnt te zijn. Op gevaar af, dat andere onderwerpen voor deze rubriek zouden blijven liggen, heb ik aanvankelijk dan ook het voornemen gehad, héél het stuk onder de loupe te nemen. Omdat de zaak mij de moeite waard scheen, zoowel in het belang van onze kerken, als in die van de Prot. Ref. Churches, die ik heb leeren kennen, dacht ik, en waar ik veel van gehouden heb, en nog houd, omdat ik altijd respect heb gehad voor haar mannelijken strijd in de dagen van de gemeene-gratiebinding, die in Amerika op zoo ondeskundige wijze,